

Olympiáda zo slovenského jazyka a literatúry
Ročník 08– 8. ročník, školský rok 2015/2016
Krajské kolo
Kategória: C
ÚLOHY

Ukážka č. 1

LUXUSNÁ PRAHA

NOVINKA - Pelikan.sk si pre vás pripravil 3 - dňový luxusný hotel v Prahe. V cene je zahrnuté ubytovanie v 5*Hilton Prague s raňajkami a neobmedzený vstup do moderného wellness centra v rámci prevádzkových hodín. Ubytovanie na 2 noci v izbe Standard v hoteli Hilton Prague*****, raňajky formou bufetu v cene, neobmedzený vstup do moderného wellness centra v rámci prevádzkových hodín (v cene nie sú zahrnuté masáže, procedúry a podobné nadštandardné služby).

Hotel Hilton Prague sa nachádza v blízkosti hlavných turistických pamiatok pražského starého mesta a nákupného centra Palladium. Vo všetkých verejných priestoroch hotela môžete využívať bezplatné Wi-Fi pripojenie na internet.

Izby sú zariadené tak, aby vyhovovali vášmu pohodliu a mohli ste sa v nich uvoľniť či pozitívne začať nový deň. Hostia ubytovaní v izbách Executive môžu využívať Wi-Fi pripojenie na internet, prezerat' si medzinárodnú tlač alebo sledovať veľkú plazmovú TV.

Z oceneného baru Cloud 9 Sky sa môžete pokochať panoramatickým výhľadom. V reštaurácii CzechHouse si pochutnáte na tradičných pokrmoch českej kuchyne v modernej úprave. Navštíviť môžete aj kaviareň Bistro s nepretržitou prevádzkou, fitnescentrum s najmodernejším vybavením a slnečnou terasou, krytý bazén a wellness centrum.

K dispozícii máte aj podzemné parkovisko (za príplatok 750 Kč/deň - parkovné sa platí priamo na mieste). Na stanicu metra Florence, vzdialenú 150 metrov, sa dostanete cez nákupnú pasáž.

Hotel Hilton Prague získal ocenenie Najlepší hotel v Českej republike (TTG Travel Awards 2013) už šiesty rok po sebe.

Praha 8 je skvelou voľbou pre hostí, ktorí sa zaujímajú o monumenty, staré mesto a romantiku.

Adresa hotela: Pobřežní 1, 186 00 Praha 8, Czech Republic

1 dieťa do 14 rokov na prístelke v dvojlôžkovej izbe má pobyt zadarmo. V prípade, ak cestujete s dieťaťom, je potrebné informovať náš zákaznícky servis ešte pred platbou.

V prípade záujmu o cestovanie väčšieho počtu osôb kontaktujte náš zákaznícky servis, pripravíme vám individuálnu ponuku.

Cena sa vzťahuje na jednu osobu, na využitie akcie je potrebné uskutočniť nákup minimálne pre dve osoby.

Cena nezahŕňa dopravu.

zdroj: <https://www.pelikan.sk/sk/deals/show/luxusna-praha>

1. Ktoré tvrdenie nevyplýva z ukážky č.1?

- A. V cene je zahrnuté ubytovanie v 5*Hilton Prague.
- B. V reštaurácii CzeHouse si hostia pochutnajú na tradičných pokrmoch českej kuchyne v modernej úprave.
- C. 1 dieťa do 14 rokov na prístelke v dvojlôžkovej izbe má pobyt zadarmo.
- D. Hostia vo všetkých izbách majú k dispozícii Wi-Fi pripojenie na internet, môžu si prezerať medzinárodnú tlač alebo sledovať veľkú plazmovú TV.

2. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky č. 1?

- A. Návštevníci sa budú venovať prehliadke hlavných turistických pamiatok pražského Starého Mesta.
- B. Hostia vo verejných priestoroch hotela môžu využívať bezplatné Wi-Fi pripojenie na internet.
- C. Cena sa vzťahuje na dieťa do 14 rokov.
- D. Parkovisko je bezplatné pre všetkých návštevníkov Prahy.

3. V ktorej z možností ukážky č. 1 je uvedený nepravdivý výrok ?

- A. Neobmedzený vstup do moderného wellness centra je počas 24 hodín.
- B. Cena sa vzťahuje na jednu osobu, na využitie akcie je však potrebné uskutočniť nákup min. pre dve osoby.
- C. Hotel Hilton Prague získal ocenenie Najlepší hotel v Českej republike (TTG Travel Awards 2013) už šiesty rok po sebe.
- D. Na stanicu metra Florence, vzdialenú 150 metrov, sa dostanete cez nákupnú pasáž.

4. Ktorá z možností uvádza správne poradie a pomenovanie podčiarknutých vetných členov?

Na stanicu metra Florence, vzdialenú 150 metrov, sa dostanete cez nákupnú pasáž.

- A. Príslovkové určenie, nezhodný prívlastok, zhodný prívlastok, príslovkové určenie.
- B. Príslovkové určenie, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, príslovkové určenie.
- C. Príslovkové určenie, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, príslovkové určenie.
- D. Príslovkové určenie, zhodný prívlastok, príslovkové určenie, nezhodný prívlastok.

Slnko je kľúčom k životu na Zemi. Bez neho by nebolo svetlo, teplo, potrava, počasie, dni, ročné obdobia, nebola by Zem, ako ju poznáme. V skutočnosti by nebola nijaká slnečná sústava, keďže Slnko poháňa všetko, čo sa v nej deje. A Slnko to všetko robí čírou energiou. Je to guľa ohnivej energie, ktorá spaľuje asi štyri milióny ton plynu za sekundu. Toľko energie zodpovedá siedmim biliónom jadrových explózií každú sekundu. Niet divu, že Slnko je také neuveriteľne horúce! Keďže stred Slnka dosahuje teplotu približne 16 miliónov stupňov Celzia, je dostatočne horúce na to, aby sa vodík premieňal na hélium. Jednou z hlavných úloh Slnka je teda vytvárať nové atómy. Je to stroj na výrobu atómov, ktorý osvetľuje celú slnečnú sústavu silou svojho žiarenia. Najmúdrejšie hlavy spomedzi vedcov sa nazdávajú, že Slnko je činné už asi 4,57 miliardy rokov. Celý ten čas funguje ako hviezda, ktorá neprestajne dodáva energiu a vysiela obrovské množstvá svetla zo stredu slnečnej sústavy.

Slnečná energia je podstatná nielen v našej slnečnej sústave. Hviezdy poháňajú celý vesmír.

Z knihy Mark Brake – Naozaj, naozaj veľké otázky o priestore a čase, Fortuna Libri

5. Bez neho by nebolo svetlo, teplo, potrava, počasie, dni, ročné obdobia.

Podčiarknuté slová vo vete sú

- A. viacnásobným podmetom.
- B. viacnásobným menným prísudkom.
- C. viacnásobným predmetom.
- D. viacnásobným príslovkovým určením.

6. Slnko je kľúčom života na Zemi. V uvedenej vete je slovo kľúč viacvýznamovým slovom. Napíšte aspoň dve slovné spojenia, ktoré podporia toto tvrdenie.

.....

7. Ukážku č. 2 možno zaradiť

-
- A. k dobrodružnej literatúre.
 - B. k umeleckej literatúre.
 - C. k literatúre faktu.
 - D. k fantastickej literatúre.

8. Z ukážky č. 2 vyplýva, že

-
- A. hlavnou úlohou Slnka je premieňať hélium na vodík.
 - B. hlavnou úlohou Slnka je spaľovať asi štyri milióny ton plynu za sekundu.
 - C. hlavnou úlohou Slnka je vytvárať nové atómy.
 - D. hlavnou úlohou Slnka je poháňať hviezdy vo vesmíre.

Ukážka č. 3

4

Robia hviezdy hluk?

Starogrécky mysliteľ Pytagoras si myslel, že Slnko, Mesiac a planéty pri pohybe vesmírom vytvárajú hudbu, hoci si nemyslel, že by ju bolo možné naozaj počuť. Stredoveký matematik Johannes Kepler si bol zase istý, že planéty sú od Slnka rozmiestnené v rozstupoch, ktoré nejakým spôsob súvisia s hudobnými stupnicami.

Táto hudba nebeských sfér však nie je nejaký mystický nezmysel. To teda nie! Dnešní astronómovia sa veľmi zaujímajú o rôzne zvuky, ktoré hviezdy vydávajú. Keď počúvajú hviezdy, počúvajú pravidelnú, opakujúcu sa skladbu, ktorá im prezrádza, že hviezda pulzuje, vibruje vo vesmíre. Rôzne zvuky poskytujú astronómom informácie o vnútornej činnosti hviezdy, jej veku, veľkosti a zložení.

Pochopiteľne, vedci nemôžu načúvať hviezdám priamo. Musia premeniť seizmické vlny (vibrácie) z hviezd do podoby, ktorú ľudia môžu počuť na Zemi. Pripomína to akéhosi vesmírneho lekára, ktorý prikladá veľký stetoskop na hviezdu a kontroluje jej zdravotný stav.

Z knihy Mark Brake – Naozaj, naozaj veľké otázky o priestore a čase, Fortuna Libri

9. Čo je hlavnou myšlienkou ukážky č. 3?

- A. Sprostredkovať čitateľovi vedomosti o tom, že hviezdy robia hluk.
- B. Sprostredkovať čitateľovi poznatky o tom, že rôzne zvuky poskytujú astronómom informácie o vnútornej činnosti hviezdy, jej veku, veľkosti a zložení.
- C. Sprostredkovať čitateľovi vedomosti o tom, že vedci kontrolujú zdravotný stav planét.
- D. Poučiť čitateľa o práci astronómov.

10. V treťom odseku ukážky č. 3 sa nachádza

- A. jednoduchá veta, jednoduché súvetie, zložené súvetie.
- B. jednoduché súvetie, jednoduché súvetie, zložené súvetie.
- C. zložené súvetie, jednoduché súvetie, jednoduché súvetie.
- D. jednoduché súvetie, zložené súvetie, zložené súvetie.

11. Na základe textu ukážky č. 3 doplňte vetu:

Mysliteľ Pytagoras a matematik Johannes Kepler hľadali súvis planét s

.....

12. Ktorý z nasledovných výrazov nie je synonymom slova mystický?

- A. tajomný
- B. svetský
- C. záhadný
- D. spirituálny

13. V ktorej z možností je nesprávne vysvetlené slovné spojenie?

- A. Seizmické vlny sú typ vlnenia, ktoré je vyžarované pri deformácii hornín.
- B. Planetárium je budova určená na projekciu a prezentáciu nočnej oblohy alebo na nacvičovanie nebeskej navigácie.
- C. Spirituálny - zameraný, zacielený na materialistickú oblasť.
- D. Spirituál je černošská ľudová a duchovná pieseň.

14. V ktorej z uvedených možností nenastáva spodobovanie?

- A. S otcom sme navštívili výstavu v Inchebe.
- B. Z chaty vybehli vystrašení turisti.
- C. Z obrazu na mňa hľadeli známe oči.
- D. Z kuchyne vychádzala omamná vôňa čerstvo upečeného chleba.

15. V ktorej z uvedených možností sú použité len správne predložkové spojenia?

- A. Idem po teba. Rozbila to s bratom. Prišli za účelom zvíťaziť.
- B. Vzhľadom na to neprehovoril. Prišli za účelom zvíťaziť. Rozbila to kameňom.
- C. Je za päť minút dvanásť. Úlohy píšeme perom. Peter, priprav sa k odpovedi.
- D. Počas choroby nechodil do školy. Rozhodca to označil ako postavenie mimo hry. Rozhodnutie závisí od teba.

Písmenká lásky

Keď som bol sám, aj Ty si prišla sama,
keď kričal som, príd' a odpútaj ma,
niekedy som myslel, že už nie si,
díval som sa do prázdna...tak kde si?

Och, púpava, nežný kvet,
vnes do hlbín tmy slnko,
kráčaj vpred k svetlým horám,
s Tebou láska každú jednu zdolám.

Neveril som nikdy,
že láska môže prísť tak celkom dnu
a vyniesť nás nad hladinu
nekonečných kvetinových plání,
ona s nami každý útes zlaní.

http://www.zartare.estranky.sk/clanky/poezia/zartare_basne_o_laske.html
(upravené)

7

16. Uvedenú ukážku č. 4 môžeme zaradiť

-
- A. k spoločenskej lyrike.
 - B. k ľúbostnej poézii.
 - C. k príležitostnej epike.
 - D. k ľudovej piesni.

17. Autor vo svojej básni

-
- A. vyjadruje smútok za dávnou láskou.
 - B. hovorí o krásnom zážitku.
 - C. vyjadruje vieru v silu lásky.
 - D. prirovnáva lásku k púpave.

18. Ktoré umelecké prostriedky sa vyskytujú v 2. strofe?

- A. metonymia a epiteton
- B. metafora a epiteton
- C. metafora a prirovnanie
- D. epiteton a zdrobnenina

19. V ktorej z možností je správne uvedený vid sloviess *vnes, kráčaj, zdolám*?

- A. dokonavý, nedokonavý, nedokonavý
- B. nedokonavý, dokonavý, dokonavý
- C. dokonavý, nedokonavý, dokonavý
- D. dokonavý, dokonavý, nedokonavý

20. V ktorej z možností je správne uvedený význam básnického vyjadrenia *každý útes zlaní*?

- A. na lezenie používa lano
- B. spúšťa sa na lane na akomkoľvek útese
- C. láska trvá krátko
- D. s láskou zdolá všetky prekážky

21. *Ozajstná láska je veľmi zriedkavá, ale ozajstné priateľstvo je ešte zriedkavejšie.*

Výrok francúzskeho prozaika La Rochefoucaulda súvisí tematicky s ukážkou č. 4. Z nasledujúcich možností označte tú, ktorá správne pomenúva žáner výroku.

- A. anekdota
- B. aforizmus
- C. porekadlo
- D. príslovie

Mladí ľudia

Mládež sa charakterizuje ako istá časť mladých ľudí, ako vekovo sociálna skupina, ktorá sa vyznačuje všeobecnými a špecifickými biologicko-psychologickými, sociálno-ekonomickými a občiansko-politickými charakteristikami, záujmami a potrebami. Jej sociálne postavenie v spoločnosti sa spája s jej sociálnou rolou prípravy a začleňovania do spoločenskej štruktúry, jej reprodukcie a rozvoja. Za mladosť sa považuje obdobie od 16-teho do 29-teho roku veku. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR určuje pojem mladí ľudia vekovými hranicami od 16 až 29 rokov. Vo vekových štruktúrach túto skupinu člení na tri podskupiny, a to od:

- a) 16 až 19 rokov,
- b) 20 až 24 rokov,
- c) 25 až 29 rokov.

PaedDr. PhDr. Radoslav Michel', PhD.
Sociálno-zdravotnícke spektrum
(Upravené)

22. Ktoré tvrdenie vyhovuje ukážke č. 5?

-
- A. V ukážke sa uplatňuje informačný slohový postup.
 - B. V ukážke sa uplatňuje výkladový slohový postup.
 - C. V ukážke sa uplatňuje opisný slohový postup.
 - D. V ukážke sa uplatňuje rozprávací slohový postup.

23. Do ktorej skupiny slovnej zásoby zaraďujeme slová *sociálna skupina*, *biologicko-psychologická charakteristika*, *sociálno-ekonomický*?

-
- A. archaizmy
 - B. dialektizmy
 - C. odborné termíny
 - D. slangové slová

24. V ktorej z uvedených možností sú nesprávne určené gramatické kategórie?

-
- A. *záujmami*: podstatné meno, mužský rod, singulár, inštrumentál, vzor dub;
 - B. *rozvoja*: podstatné meno, mužský rod, singulár, genitív, vzor stroj;
 - C. *postavenie*: podstatné meno, stredný rod, singulár, nominatív, vysvedčenie;
 - D. *rola*: podstatné meno, ženský rod, singulár, nominatív, žena;

25. Nájdite v texte ukážky č. 5 antonymá.

II. ČASŤ

TRANSFORMÁCIA TEXTU

Inšpirujte sa textom ukážky č. 3 a pripravte plagát, ktorým pozvete záujemcov na výstavu o spievajúcich planétach.

III. ČASŤ

ÚSTNA

Predstavte si, že ste astronaut, ktorý sa vrátil z cesty na Mesiac. V krátkom rozprávaní (10-15 viet) zoznámte poslucháčov s najsilnejším zážitkom z tejto cesty.

Použitá literatúra:

<https://www.pelikan.sk/sk/deals/show/luxusna-praha>

PaedDr. PhDr. Radoslav Michel', PhD. „Sociálno-zdravotnícke spektrum

Z knihy Mark Brake – Naozaj, naozaj veľké otázky o priestore a čase, Fortuna Libri

http://www.zartare.estranky.sk/clanky/poezia/zartare_basne_o_laske.html

Autor: Mgr. Daniela Petríková

Recenzovala: PhDr. Eva Vrbanová, PaedDr. Mária Melichárová

Slovenská komisia OSJL

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2016